„Þjarmað að skattaskjólum“ Norræn saga af velgengni

Norrænt samstarf um gerð samninga við fjármálastöðvar á afgangseyjum um upplýsingaskipti um skattamál

„Þjarmað að skattaskjólum“
Norræn saga af velgengni

ISBN 978-92-893-3837-0 (PRENTAÐ)
ISBN 978-92-893-3838-7 (PDF)
<http://dx.doi.org/10.6027/ANP2014-764>
ANP2014-764

© Norræna ráðherranefndin 2014
Umbrot: Hanne Lebech
Kápumynd: Signelements

Prentun: Rosendahl-Schultz Grafisk
Upplag: 500

Printed in Denmark

Norrænt samstarf

Norræna samstarfið er eitt umfangsmesta svæðasamstarf í heiminum. Samstarfið nær til Danmerkur, Finnlands, Íslands, Noregs og Svíþjóðar auk Álandseyja, Færeyja og Grænlands.

Norræna samstarfið er pólitískt, efnahagslegt og menningarlegt og skiptir miklu í evrópsku og alþjóðlegu samstarfi. Í norrænu samstarfi er unnið að því að styrkja stöðu Norðurlanda í sterkri Evrópu.

Með norrænu samstarfi er unnið að því að efla norræna og svæðisbundna hagsmuni í alþjóðlegu umhverfi. Sameiginleg gildi landanna styrkja stöðu Norðurlanda og skipa þeim meðal þeirra svæða í heiminum þar sem nýsköpun og samkeppnishæfni er mest.

Norræna ráðherranefndin

Ved Stranden 18
DK-1061 København K
Sími (+45) 3396 0200

www.norden.org

2007

Mön ✓

2008

Guernsey ✓

Jersey ✓

2009

Caymaneyjar ✓

Bermúda ✓

Bresku Jómfrúaeyjar ✓

Arúba ✓

Curaçao ✓

Angvilla ✓

Turks- og Caicoseyjar ✓

Gíbraltar ✓

Cookseyjar ✓

Samóa ✓

2010

San Marínó ✓

Andorra ✓

Bahamaeyjar ✓

St. Vincent og Grenadineyjar ✓

St. Kristófer og Nevis ✓

Sankti Lúsía ✓

Dominíka ✓

Grenada ✓

Antígva og Barbúda ✓

Mónakó ✓

Belís ✓

Marshallleyjar ✓

Vanuatu ✓

Líbería ✓

Montserrat ✓

Liechtenstein ✓

2011

Seychelleseyjar ✓

Makaó (Kína) ✓

Kostaríka ✓

Barein ✓

Barbados ✓

Máritíus ✓

Úrúgvæ ✓

2012

Gvatemala ✓

Brunei ✓

Panama ✓

Jamaíka ✓

2013

Botsvana ✓

Katar ✓

Níveeyja ✓

2014

Hong Kong (Kína) ✓

Sameinuðu arabísku furstadæmin

„Þjarmað að skattaskjólum“

Norræn saga af velgengni

Til er verkefni sem hefur skilað milljörðum króna til norrænu landanna. Verkefnið kallast fullu nafni Norrænt samstarf um gerð samninga við fjármálastöðvar á aflandseyjum um upplýsingaskipti um skattamál. Á hversdagsmáli mætti kalla það „Þjarmað að skattaskjólum“.

Hér er á ferðinni saga mikils árangurs þar sem tekist hefur að breyta landslagi í alþjóðlegum skattamálum varanlega. Frumkvöðlastarf og þrautseigja í samstarfi undir stjórn Torstens Fensby hefur gert það að verkum að Norðurlöndunum hefur tekist að semja um upplýsingaskipti við öll ríki heims þar sem bankaleynd eða önnur löggjöf kemur í veg fyrir innsýn í skattamál einstaklinga og fyrirtækja.

Hvergi í heiminum er neinn óhultur sem hyggst skjóta fé undan norrænum skatti. Eina undan-tekningin eru Sameinuðu arabísku furstadæmin en nú er verið að semja við þau.

Milljarðarnir sem streyma aftur norður á bóginn eru fé sem hvorki hefur verið gefið upp né skatt-lagt heldur geymt í felum erlendis. Ógreitt skattféð hefði átt að renna til velferðar okkar, umönn-unar og hjúkrunar, menntunar, rannsóknar og annarra framfara í norrænum samfélögum. Á síðustu öld voru skattaundanskot sjaldgæf en það var eins og stífla brysti þegar alþjóðavæðingin hófst af alvöru á 8. og 9. áratug síðustu aldar. Fjármagn einstaklinga og fyrirtækja fór þá að streyma frjálst milli landa án þess að yfirvöld gætu nokkuð að gert.

Upp úr síðustu aldamótum, þegar hægði á aðgerðum Efnahags- og framfarastofnunar Evrópu gegn skattaskjólum, ákváðu Norðurlöndin að grípa til sameiginlegra aðgerða í þeim tilgangi að bæta upplýsingaskipti um svonefnd skattaskjól. Með viðvörunarorðum OECD um sameiginleg viðurlög voru vonir bundnar við að hægt yrði að semja við örfá aflandsríki í byrjun en smám saman mætti ná til hinna rúmlega 40 skattaskjóla heims. Árangur norræna verkefnisins fór fram úr björtustu vonum. Áhrifin eru tvíþætt, nú reynist auðveldara að rekja undanskotsfé og eins hafa samningarnir gert það að verkum að menn eru farnir að vanda sig betur við skattaskýrsluna. Tímasetningin reyndist vera hárrétt. Nokkrum árum eftir að verkefnið hófst setti G20-hópurinn málefnið á oddinn í alþjóðamálum og stofnaði Global Forum á árinu 2009. Nú eru Norðurlöndin ein fárra ríkja sem hafa þéttriðið net samninga um upplýsingaskipti.

Enginn trúir því að þetta hefði getað gerst án norrænnar samvinnu. Löndin eru lítil og hvert um sig vega þau ekki nógu þungt við gerð slíkra samninga. Nú heldur starfið áfram í Norrænum vinnuhóp gegn alþjóðlegum skattaundanskotun, NAIS, þar sem lögð er áhersla á innleiðingu skattasamninganna.

Skattayfirvöld landanna ákveða sjálf framhaldið en upplýsingaskiptin gefa vísbendingu um hvernig megi hala inn eins mörgum milljónum gamalla króna og hægt er og koma í veg fyrir að nýtt fé streymi burt. Framvegis verður lögð áhersla á að bæta upplýsingaöflun í skattamálum enn frekar. Próunin stefnir í átt að aukinni sjálfvirkni og mun hún auðvelda upplýsingaskiptin enn frekar. Norsk skattayfirvöld hafa náð bestum árangri en þau hafa endurheimt u.þ.b. 40 milljarða norskra króna sem skotið hafði verið undan skatti. Þar í landi leggja menn áherslu á fyrirbyggjandi þátt samninganna. Nú er enginn skattsvikari óhultur.